

Plastrapporten 2022

Omställningstakten till hållbar plastanvändning behöver öka!

Omställningen för att skapa en hållbar plastanvändning går framåt, med nya initiativ och konkreta åtgärder. Den ligger inte längre framför oss, den pågår här och nu. Men det går för långsamt.

Utvecklingen är uppmuntrande, inte minst det faktum att såväl företag som beslutsfattare tar frågan på stort allvar. Vi på Orkla är dedikerade att vara en del av omställningen och bidra till en hållbar plastanvändning. För oss finns inga andra alternativ. Ska Sverige klara det övergripande klimatmålet om nettonollutsläpp till 2045 måste även plasten bli en del av den cirkulära ekonomin. Även förbränningen av fossilbaserad plast måste minska för att Sverige ska nå sina klimatmål. Och det är bråttom. Plasten som bränns orsakar hela 6 procent av Sveriges växthusgasutsläpp.

För att förpackningar av plast ska bli en del av den cirkulära ekonomin krävs lösningar inom en rad olika områden. Det handlar bland annat om att alla förpackningar ska kunna materialåtervinnas och att öka användningen av fossilfritt och återvunnet material. Orkla strävar efter att vara en föregångare och arbetar för att minimera klimatavtrycket från våra förpackningar.

Utvecklingen behöver även gå framåt för att hitta fullgoda alternativ till plast på vissa områden, och för att lösa problemet med att för lite plast återvinnas och att för mycket förbränns.

Samtidigt ser vi nya, viktiga steg mot hållbarhet varje dag, och en allt större medvetenhet bland företag och konsumenter. Omställningen från plastproduktion med fossila material till biobaserade hållbara material är i gång, insamlingen av plast och plaståtervinningen ökar, om än från låga nivåer, och allt fler plastprodukter designas för att kunna återvinnas.

Men plastomställningen kräver att vi jobbar mot samma mål, i ett snabbare tempo och med uthållighet. Den här rapporten presenterar fyra viktiga initiativ för en hållbar plastanvändning. Två av dem är branschinitiativ: Plastinitiativet 2025 från branschorganisationen för Sveriges dagligvaruleverantörer och Plastsprånget 2025 från Svensk Plaståtervinning. Övriga två är politiska initiativ, dels Naturvårdsverkets ”Färdplan för hållbar plastanvändning”, dels ”Handlingsplan för plast” som regeringen beslutade om så sent som i februari 2022.

Dessa initiativ är viktiga och vägledande taktpinnar för både branschen och politiken. Branschinitiativen där Orkla är engagerade har en bred uppslutning. Men nu behövs det konkreta insatser i snabbare takt för att vi ska nå målen.

Patrick Axzell

Vd Orkla Confectionery & Snacks Sverige

Johan Görgård

Vd Health & Sports Nutrition Group

Henrik Julin

Vd Orkla Foods Sverige

Maria Lundman-Hedberg

Vd Orkla Wound Care

Jessica Nithenius

Vd Orkla Care Sverige

Thore Svensson

Vd KåKå, Jästbolaget & OFI S&D

P.S! Vill du veta mer om Orklas engagemang? Ta gärna del av vår hållbarhetsredovisning [Annual Report Orkla 2021](#) och [Plastrapporten 2021](#).

EU lägger grunden för hållbar plastanvändning

EU är en pådrivande kraft för hållbar plastanvändning.

Grunderna för plastpolitiken står på två ben:

- EU:s Handlingsplan för en cirkulär ekonomi, som antogs 2020. En del av EU kommissionens gröna giv (the Green Deal).
- EU:s Plastdirektiv, som antogs 2018.

Hållbar plastanvändning regleras mer detaljerat i antagna direktiv och direktiv som är under beredning:

- Engångsplastdirektivet, som antogs 2019.
- Direktiv om mikroplaster, förväntas antas under 2022.
- Direktiv om biologiskt nedbrytbar plast, är under beredning.

Förpackningsdirektivet och Avfallsdirektivet, som båda är under revidering 2022–2023, påverkar också plastpolitiken.

Globalt genombrott 2022

Bindande globala avtal för att minska och förebygga plastens negativa miljöeffekter saknas idag, men i mars 2022 kom ett genombrott. FN:s medlemsländer enades om att ta fram ett rättsligt bindande avtal för att minska plastens miljöpåverkan. Det omfattar ett ramverk som sträcker sig över plastprodukters hela livscykel. Ett färdigförhandlat avtal ska vara klart och antas 2024.

Om Orkla

Orkla är Nordens ledande aktör av varumärken och konceptlösningar till dagligvaruhandel, apotek, bageri och storhushåll, med varumärken som Grumme, Anamma, Felix, KronJäst och OLW. Genom vår verksamhet och vårt fokus på lokala och hållbara produkter vill vi bidra till en mer hållbar och hälsosam vardag.

I Sverige har Orkla 3000 medarbetare och 15 produktionsanläggningar för huvudsakligen livsmedel och hygienartiklar. 2021 omsatte Orklabolagen i Sverige drygt 10 000 MSEK.

Ambitionen: Sverige ska ligga längst fram

Sveriges handlingsplan för plast

I februari 2022 var det dags för regeringen att peka ut vägen mot en hållbar plastanvändning. Då presenterades Sveriges första handlingsplan för plast. En plan som innehåller det regeringen beskriver som ett kraftfullt åtgärdsprogram. Ett stort steg för att ligga längst fram i klimatomställningen, sa klimat- och miljöminister Annika Strandhäll i samband med beslutet.

Planen täcker hela spektrat av plastfrågor. 55 åtgärder för att minska plastens påverkan på klimat och miljö. Åtgärder som ska driva upp tempot i övergången till en cirkulär ekonomi.

Åtgärderna fokuserar på fyra områden: Produktion och produktdesign, konsumtion och användning, giffria och cirkulära kretslopp samt drivkrafter som främjar innovation och cirkulära affärsmodeller.

Det positiva i planen är de tydliga målen, som visar en vilja att ligga långt fram i omställningen. Det är viktigt att planen omfattar insatser på många områden. Att den även öppnar för ett ännu starkare engagemang från näringslivet ger gott hopp om ett starkt engagemang framåt.

För att nå målen krävs tydliga och långsiktiga spelregler. Handlingsplanen är tänkt att fungera som en vägkarta för hållbar plastanvändning.

Målsättningar

Handlingsplanen slår fast en rad tydliga mål. Några av de viktigaste är:

- Minst 50 procent av plastförpackningarna ska materialutnyttjas till 2029 och därefter minst 55 procent.
- Förbrukningen av muggar och matlådor i engångsplast har minskat med 50 procent till 2026.
- Av nya förpackningar på marknaden ska andelen återanvändbara ökat med minst 20 procent från 2022 till 2026 och med minst 30 procent till 2030.
- Nedskräpning utomhus av förpackningar i engångsplast ska minska med 50 procent till 2030.
- Nedskräpning utomhus av fimpar och portionssnus har minskat med 50 procent till 2030.

Åtgärder – regeringens prioriteringar

Regeringen räknar upp 55 åtgärder på fyra fokusområden – områden som känns igen från regeringens strategi för den cirkulära ekonomin. Det är en mix av nya krav, styrmedel, förbud och utredningar.

1. Produktion och produktdesign

Två viktiga åtgärder är riktade till Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen. Naturvårdsverket ska föreslå styrmedel för rätt plast på rätt plats. Kemikalieinspektionen ska utreda vilka ämnen som utgör hinder för renare flöden av plast.

Förbud införs mot sugrör, engångsbestick i plast, muggar och matlådor i frigolit, plastmuggar, all användning av plaster som enkelt sönderdelas till plastpartiklar samt ett utökat förbud mot tillsatt mikroplast i kosmetika. Krav ställs på användning av återvunnen plast i PET-flaskor. Dessutom ska differentierade avgifter som gör det dyrare att sälja plastförpackningar som är svåra att materialåtervinna användas.

2. Konsumtion och användning

Här lyfter regeringen fram krav på ökad möjlighet att återanvända produkter för dryck eller snabbmat. Det ställs även krav på effektiva åtgärder för att de återanvändbara förpackningarna faktiskt återanvänds. För att lyckas ska det kombineras med vägledning för branschen.

Det ställs ökade informationskrav för hur engångsplastprodukter ska hanteras som avfall. Engångsplastprodukter ska också märkas för minskad nedskräpning.

Regeringen vill även driva på för cirkulär och fossilfri offentlig upphandling för plast. Lagen om offentlig upphandling skärps så att miljö och klimat alltid ska beaktas

3. Giftfria och cirkulära kretslopp

En av de viktigaste åtgärderna är en förbättrad förpackningsinsamling genom en utbyggd hushållsnära insamling. Kartläggningen av plastflöden ska öka. Flera typer av plastflaskor och metallburkar ska komma in i retursystemet.

Kunskap och övervakning av spridning av mikroplaster ska öka. För att minska spridning av mikroplaster till vattenmiljö ska ett särskilt projekt starta.

Regeringen vill även driva på för hållbar plastanvändning i byggsektorn. Dessutom finns en satsning för att motverka avfallsbrottslighet med som en åtgärd.

4. Drivkraft främjar innovation och cirkulära affärsmodeller

Regeringen lyfter fram hur viktigt det är att branschen bidrar till omställningen. Både Industrielivet och Klimatlivet ska byggas ut med ökat stöd för plaståtgärder. Dessutom ska forskning och innovation kring plast bidra. Det vill regeringen uppnå genom fler innovationsutlysningar och göra en nysatsning på de strategiska innovationsprogrammen.

Mindre plast i naturen vill regeringen uppnå med flera åtgärder. Stöd till kunskapshöjande insatser mot nedskräpning. Vidgad lagstiftning med böter för all nedskräpning. Rörliga producentavgifter för vissa engångsplastprodukter för att betala för städning och nedskräpning.

Hur har processen med att arbeta fram handlingsplanen sett ut?

Redan i regeringens strategi för cirkulär ekonomi pekades plasten ut som en prioriterad materialström, så frågan var inte ny. Nedskräpningen av plast hotar den biologiska mångfalden i haven och produktionen och förbränningen av plast har en stor inverkan på klimatet. Därför behöver vi göra tre saker: minska mängden plast, se till att den hamnar på rätt plats och göra den mer återvinningsbar. Det gör vi nu. Regeringen tar krafttag för att skynda på omställningen av plasten.

Ambitionsnivån i planen är hög, Sverige ska ligga längst fram. Hur ligger vi till idag?

Sverige har en ambitiös politik för hållbar plastanvändning och har kommit långt, som exempel har Sverige genomfört en rad beslut för att genomföra EU:s engångsplastdirektiv och vidtagit ytterligare några nationella åtgärder. Regeringen har också utsett Naturvårdsverket som ansvarig för nationell plastsamordning, och nu har vi tagit fram Sveriges första handlingsplan för plast.

Hur vill regeringen samverka med näringslivet kring handlingsplanen?

Hantering av plast behöver ställas om på alla nivåer i samhället för att vi ska lyckas med omställningen. Här spelar branscherna en nyckelroll. De kan gå före och visa vägen.

Jag tror också att det här är en möjlighet för näringslivet att vara konkurrenskraftig, men det är även viktigt att politiken bidrar så att näringslivet kan genomföra förändringar. Utvecklingen av nya lösningar kan initialt vara kostsam för företag. Därför kan särskilda innovationsstöd som Industriklivet och Klimatklivet vara viktiga för att stimulera omställningen.

Planen innehåller 55 olika åtgärder – vilka 3–4 åtgärder är de som har största effekt för klimatomställningen?

För att lyckas med omställningen behövs flera åtgärder samtidigt – genom hela plastens livscykel. Men om jag ska lyfta några vill jag nämna målet att nya plastförpackningar i genomsnitt ska innehålla 30 procent återvunnen råvara 2030. Den åtgärden kan bidra till att mer plast samlas in och öka efterfrågan på återvunnen råvara. Jag tror att kravet på att alla större aktörer ska erbjuda återanvändbara muggar och matlådor vid konsumtion av mat och dryck kan göra skillnad. Vi måste göra det enkelt för konsumenter att göra hållbara val i vardagen. Sen har Naturvårdsverket fått i uppdrag att analysera och ge förslag på styrmedel för rätt plast på rätt plats i en fossilfri och cirkulär ekonomi.

Nya plastförpackningar ska i genomsnitt innehålla 30 procent återvunnen råvara till 2030.

Jag vill även passa på att nämna arbetet som sker på global nivå. Sverige arbetar aktivt för framtagandet av ett rättsligt bindande globalt avtal där hela livscykeln för plast adresseras, speciellt med inriktning på uppströmsåtgärder som design och produktion av plast samt mikroplaster.

Vilka åtgärder bedömer regeringen i dagsläget är svårast att genomföra?

Alla åtgärder i handlingsplanen är beslutade och ska därmed genomföras. Men målen är ambitiösa, och det kommer krävas mycket av hela samhället på alla nivåer för att lyckas. Därför fortsätter regeringen arbeta för en hållbar plastanvändning – nationellt, inom EU och globalt.

Intervju – Jesper Lindholm

Politiskt Sakkunnig hos
klimat- och miljöminister Annika Strandhäll

Konkret inspiration här och nu

Färdplan för hållbar plastanvändning

Naturvårdsverkets färdplan för hållbar plastanvändning är en myndighetsrapport som alla kan använda varje dag. Den är ett konkret verktyg. Det gör den till ett viktigt bidrag till omställningen.

Färdplanen pekar ut riktningen för hållbarhetsarbetet. Med en samlad bild av vägen till en hållbar plastanvändning. Idén är att den ska fungera som inspiration för företag, organisationer, kommuner, regioner och andra myndigheter i deras arbete.

Färdplanen utgår från gällande lagstiftning och klimatmål nationellt och internationellt. Den är därför ett levande dokument som gäller till 2025 då den ska uppdateras. I arbetet med färdplanen deltog en bredd av företag, organisationer, forskare och myndigheter.

Färdplanen är uppdelad på fyra så kallade effektområden. Resurssmart användning, råvara med minimal miljöbelastning, minskat läckage av plast till naturen och kraftigt ökad materialåtervinning.

Målsättningar

Färdplanen sätter inte några egna mål utan bygger på de nationella målen. Planen ska bidra till att de

nationella miljömålen uppnås. Där hållbar plastanvändning är en förutsättning för att nå klimatmålet om nettonollutsläpp senast 2045.

Färdplanens vägkarta mot en hållbar plastanvändning

Hållbar plastanvändning kan enkelt beskrivas som rätt plast på rätt plats. Det innebär att plast ska hanteras i resurs- och klimateffektiva, giftfria och cirkulära flöden med försumbart läckage.

Det viktigaste är att ställa om till förnybar eller återvunnen råvara vid produktion av plast. Att produktionsprocesserna är klimatneutrala. Att plastprodukter designas för att minimera negativa effekter på miljö och klimat. Minskad nedskräpning och läckage av plast till naturen och en kraftigt ökad materialåtervinning.

På varje effektområde beskrivs konkret vilka åtgärder som kan vidtas. De skiften som Naturvårdsverket kallar det, som behövs för att uppnå hållbar plastanvändning.

Det viktigaste är att ställa om till förnybar eller återvunnen råvara vid produktion av plast.

1. Resurssmart användning

Ett skifte ska ske från engångsanvändning i plast till flergångsanvändning i både plast och andra material. Från linjära affärsmodeller till resurssmarta affärsmodeller och designprinciper. Från ett slit och släng beteende till att produkter återanvänds. Från onödig användning och mycket avfall till ökad livslängd, delning och minimerat spill.

2. Råvara och produktion med minimal miljöbelastning

Ett skifte ska ske från att nästan all plast tillverkas av fossil råvara till att övervägande innehålla återvunnet eller biobaserat material. Från att plast inte fullt ut bär kostnaden för dess negativa effekter till att kostnaden för material och produkter läggs in i kostnaden för dess klimatbelastning. Från bristande kunskap om innehåll och miljöpåverkan till tydlig och lättillgänglig information om produkters innehåll, miljöpåverkan och möjlighet att återvinna. Från design som står i vägen för cirkularitet till att regelmässigt designa produkter för minimal miljöbelastning. Från okunskap om plastens egenskaper till god kunskap om vilken plast som passar var för att minimera miljöpåverkan.

3. Kraftigt ökad och högkvalitativ materialåtervinning

Ett skifte ska ske från plast som den största källan till utsläpp av växthusgaser vid förbränning på grund av att enbart 28 procent av hushållens och verksamhetens plastförpackningar materialåtervinns till att materialåtervinning av plast ger ett betydande bidrag till att nå klimatmålen. Från att system och styrmedel fokuserar på insamlingsvolym och blandade flöden till att möjliggöra materialflöden för produktion av återvunnen råvara av efterfrågad kvalitet. Från en situation med brist på fungerande logistik för ökad materialåtervinning till välutvecklad logistik som möjliggör ökad återvinning.

4. Minskat läckage av plast till naturen

Ett skifte ska ske från att plast läcker ut i hav och natur utan att det finns ett systematiskt globalt arbete för att motverka det till att etablera globala arbetssätt för att säkerställa minskat läckage av plast. Från brist på kunskap om flöden och effekter som står i vägen för utvecklingen av styrmedel och åtgärder för minskat läckage av mikroplaster till en situation där tillräcklig kunskap finns för att genomföra kostnadseffektiva åtgärder för minskat läckage av mikroplaster. Från att insamlad plast i vissa fall läcker ut i naturen, förbränns eller dumpas okontrollerat till att inte acceptera nedskräpning och att avfallsbrott förebyggs och beivras.

Du har varit ansvarig för mycket av arbetet med Naturvårdsverkets Färdplan för hållbar plastanvändning – vad har varit mest utmanande med arbetet?

Att sätta på pränt det som många ägnar sig åt som allmänt tyckande. Vi vet alla intuitivt att vi behöver en omställning – men svårigheten var att beskriva den förflyttning som behövs konkret. Att sätta upp målbilden var relativt enkelt. Vilka hinder som finns var tydligt. Så därför är jag glad att vi kunde hitta ett sätt att förklara omställningen praktiskt genom att beskriva ett antal skiften som behöver ske.

Varför är färdplanen ett viktigt dokument?

Färdplanen är viktig därför att den kan användas som praktiskt stöd för att knuffa omställningen framåt – vara en inspiration för alla som vill förändra. Många är engagerade i frågan och en gemensam målbild var eftersökt liksom hjälp och stöd att komma vidare praktiskt. Färdplanen är också viktig därför att den tar ut svängarna för vad som kan göras. Den är tänkt som inspiration, inget tvång, och kan gå längre än vad till exempel regeringen kan göra.

Färdplanen är indelad i fyra effektområden – var ligger de största utmaningarna idag?

Det är området ”resurssmart användning” som kommer att kräva störst insats. Den påverkar oss mest i vardagen och därför är det den omställningen som kräver mest nytänk. Nytänk krävs naturligtvis också på de andra områdena men där ligger svaren närmare.

På vilket av de fyra områdena har vi kommit längst?

Det är egentligen fortfarande långt till målet på alla områden. Men talar vi förståelsemässigt har vi kommit längst i frågan om läckage. Där finns ett starkt engagemang även om mycket arbete återstår. Förståelsemässigt finns också stor vilja när det gäller återvinning.

Finns det områden där du tycker att näringslivet behöver öka tempot?

Ska vi nå målen krävs en mer framåtintriktad och modig inställning. Det gäller att komma igång och inte bli avskräckt av uppgiften. Att ta ett steg i taget. Ett område att fokusera på är designfrågan – produkter som kan återvinnas och tillverkas av återvunnet eller biobaserat material. Där finns mycket att vinna. Det är mycket som görs och där kan vi som jobbar med policy få med oss viktig inspiration från de som

Ett område att fokusera på är designfrågan – produkter som kan återvinnas och tillverkas av återvunnet eller biobaserat material.

vågar vara frontrunners. Ett exempel är DLF:s plastinitiativ som har stor inverkan. Det är även viktigt och inspirerande att våga dela med sig av det som är svårt.

Hur jobbar Naturvårdsverket med Färdplanen idag?

Vi jobbar fortsatt med att sprida att färdplanen finns. Att inspirera till användning. Vi samlar in goda exempel som vi lyfter fram bland annat på Naturvårdsverkets hemsida. Framåt finns en önskan om att utveckla färdplanen med ännu fler handfasta och konkreta tips som inspirerar till handling.

Vi arbetar även med att följa upp indikatorerna i färdplanen och utveckla nya indikatorer när det till exempel handlar om mikroplaster. Det är också ett uppdrag som Naturvårdsverket fått av regeringen.

Intervju – Åsa Stenmarck

Ansvarig nationell platsamordning, Naturvårdsverket

Dagligvarubranschen spänner bågen

Plastinitiativet 2025

Plastinitiativet 2025 är ett ambitiöst branschinitiativ som är viktigt för att ställa om hur vi använder plast inom hela dagligvarubranschen. En bransch som idag använder stora mängder plast och där det inte alltid finns andra alternativ. Initiativets mål spelar stor roll för klimatomställningen.

Plastinitiativet 2025 har tagits fram av DLF, branschorganisationen för företag som säljer dagligvaror till handel, restauranger och storhushåll. Det är ett av tre initiativ som konkret beskriver hur branschen ska genomföra sin färdplan för ett fossilfritt Sverige.

Målsättning

100 procent av de plastförpackningar som omfattas av producentansvarsförordningen, som sätts ut på marknaden av medlemsföretagen i DLF ska vara återvinningsbara till 2025.

Hur fungerar Plastinitiativet?

Målsättningen för Plastinitiativet är hög, samtidigt är utmaningen stor. En undersökning bland företagen som står bakom initiativet som gjordes 2021 visade att bara drygt hälften (52 procent) av förpackningarna som omfattas går att materialåtervinna. Förpackningar som inte kan återvinnas går i hög utsträckning till förbränning. Det återstår ett omfattande arbetet för att nå målet redan 2025.

I mars 2022 hade 63 medlemsföretag ställt sig bakom initiativet. Bland de 63 företagen finns stora och små företag inom alla delar av branschen. Det är glädjande att alla de största och mest välkända företagen har skrivit under. Det visar att initiativet gör skillnad för klimatomställningen.

Plastinitiativet är ett frivilligt åtagande men företag som skriver under ska verka för att nå målet 2025. De står bakom att vara pådrivande i utvecklingen av en cirkulär ekonomi. Företag som skriver under behöver göra en nulägesanalys för att uppskatta hur stor andel av de egna plastförpackningarna som går att materialåtervinna. Att förpackningar förbränns, som energiåtervinning, räknas inte som återvinning. Resultaten följs upp regelbundet fram till 2025. Uppföljningen visar hur andelen förpackningar som kan återvinnas utvecklas.

En undersökning bland företagen som står bakom initiativet som gjordes 2021 visade att bara drygt hälften (52 procent) av förpackningarna som omfattas går att materialåtervinna.

DLF tog fram plastinitiativet 2018 – hur såg den processen ut?

Initiativet drogs ingång av styrelsen i DLF som består av Vd:ar i 20 svenska livsmedelsföretag. Vi såg ett behov av en samlad bild för att nå målet om att 100 procent av de plastförpackningar som sätts ut på marknaden återvinns. Men också behovet att arbeta för att skapa en fungerande marknad för återvunnet material. Särskilt frågan om att skapa en fungerande marknad för det som återvinns är viktig så att det kan fungera på samma sätt som för andra material som glas och metall.

Varför är Plastinitiativet 2025 viktigt?

Plastinitiativet 2025 är viktig för att vi har ett producentansvar att leva upp till. Vi har krav på oss att nå en återvinningsgrad på 55 procent. Det är också avgörande i klimatarbetet där vi behöver skapa cirkulära system för plast. Dessutom är det ett viktigt verktyg i vår färdplan inom ramen för Fossilfritt Sverige.

Enligt DLF:s hemsida har 63 företag skrivit under – är det lätt att engagera företag i initiativet?

Både och, måste jag säga. Vi upplever att det finns många företag som är insatta i frågan som har både kunskap och drivkraft. Samtidigt är det enklare för större företag att ha det än för de som är små. Där är

det viktigt att lyfta fram att initiativet är ett frivilligt åtagande, en ambition att jobba mot, inte ett tvång. Vi uppmuntrar därför hela tiden fler att vara med. Vi har en aktiv marknadsföring av Plastinitiativet som jag tycker är lyckosam och gör att vi ser ett ökande intresse.

Vad kan du säga om resultatet av Plastinitiativet så här långt?

Den senast rapporten från i höstas visade att 52 procent av alla plastförpackningar som sätts ut på marknaden av de företag som deltar är återvinningsbara. Det är en bit kvar, men vi har tagit tydliga steg framåt. DLF genomför nu en ny uppföljning som ska vara klar efter sommaren. Men vi ska komma ihåg att det är ett arbete som tar tid, samtidigt skapas det bättre och bättre förutsättningar. Vi ser hur både förpackningar och återvinningstekniken utvecklas hela tiden.

Finns det hinder för att nå målet som till exempel kräver att lagar ändras?

Vi styr inte helt själva över utvecklingen eftersom vi är beroende av att plastindustrin utvecklas både med infrastruktur och teknik för att köpa tillbaka återvunnen plast. Det skulle skapa en växande marknad för det återvunna. Ser vi bakåt har det inte funnits, men det är nödvändigt för att målet ska kunna nås fullt ut. Vi vill skapa cirkularitet så att återvunna plastförpack-

ningar blir till nya plastförpackningar. Idag fungerar det inte på vissa områden som livsmedel. Det är inte lagligt. Även här behöver det tas steg. DLF vill utmana detta. Ju bättre och renare återvinningsteknik som kommer på plats desto större sannolikhet att vi kan återvinna plast även till nya livsmedelsförpackningar.

Hur bedömer du möjligheten att nå målet om 100 procent återvinningsbara förpackningar 2025?

Målet är nåbart, trots att vi låg på 52 procent 2021. Vi är säkra på att vi kan nå hela vägen fram när ketchup-effekten kommer. Det handlar mycket om den teknikutveckling som pågår inte minst genom Svensk Plast-återvinning och den nya anläggningen i Motala. När vi driver på tillsammans och samverkar med andra aktörer och branscher ser vi positiva resultat.

Intervju – Henrik Julin

Styrelseledamot DLF och VD Orkla Foods Sverige AB

Ju bättre och renare återvinningsteknik som kommer på plats desto större sannolikhet att vi kan återvinna plast även till nya livsmedelsförpackningar.

Offensivt mål – men rimligt att nå

Plastsprånget 2025

Plastsprånget 2025 ska leda till ökad återvinning av plastförpackningar genom åtgärder i hela värdekedjan. Det är ett offensivt initiativ som ska göra det möjligt att återvinna alla plastförpackningar som finns på marknaden. En mer ansvarsfull och effektiv insamling och återvinning av förpackningar är en förutsättning för att kunna fortsätta använda plastförpackningar.

Plastsprånget 2025 har tagits fram av Svensk Plaståtervinning. Svensk Plaståtervinning är materialbolaget för de plastförpackningar som omfattas av producentansvaret för förpackningar. De ansvarar för insamling och återvinning av plastförpackningar för verksamheter i hela landet. Bolaget driver idag Europas största anläggning för återvinning av plastförpackningar. En anläggning som har kapacitet att ta mot alla plastförpackningar som svenska hushåll använder. Långsiktigt är visionen att ”Alla plastförpackningar ska bli nya plastprodukter, utan negativ klimatpåverkan”.

Svensk Plaståtervinning har tillsammans med de sju stora aktörer som medverkar i initiativet tagit fram en strategi för att uppnå initiativets mål. De som står bakom arbetet är Svensk Dagligvaruhandel, Innovations- och Kemiindustrierna, Svensk Plastindustriförning, DLF, Avfall Sverige, Sveriges Kommuner och Regioner och Återvinningsindustrierna. Aktörer som täcker alla delar av kedjan från tillverkning till upphandling och återvinning.

Målsättning

Sverige ska 2025 ha uppnått målet om 55 procent återvinning av alla plastförpackningar

Strategi för Plastsprånget 2025

Målsättningen att 55 procent av alla plastförpackningar från Svensk Plaståtervinnings producentkunder ska återvinnas redan 2025 innebär en stor ambitionshöjning på kort tid. EU:s målsättning är att nå 55 procent 2030. Återvinningsgraden idag är betydligt lägre. 77 procent av plastavfallet går fortfarande till förbränning. För att lyckas krävs därför både innovation och investeringar.

Strategin för Plastsprånget vilar på tre ben.

Design för återvinning

Målet är att andelen återvinningsbara förpackningar ska vara 95 procent 2025. Svensk Plaståtervinning stöttar producenter med utbildning och kunskap för förbättrad design. Att utveckla nya förpackningar och designa förpackningar som är återvinningsbara. Ett viktigt verktyg i arbetet är Plastmanualen som beskriver hur en förpackning ska designas för att återvinnas. Syftet är att hjälpa de som utvecklar och tillverkar förpackningar att göra rätt val ur ett hållbarhetsperspektiv. Återvinningsgraden är beroende av att förpackningar designas rätt. Det ska styra val av plastmaterial, färg och utformning av till exempel etiketter. För att ytterligare öka incitamenten för

77 procent av plastavfallet går fortfarande till förbränning. För att lyckas krävs därför både innovation och investeringar.

design som leder till en ökad återvinningsgrad används differentierade förpackningsavgifter som ett verktyg.

Ökad insamling

Förpackningar som inte samlas in kan inte återvinnas. Idag källsorteras knappt hälften av hushållens plastförpackningar. Målet är att minst 80 procent av de förpackningar som finns på marknaden ska samlas in. För att kraftigt öka andelen krävs investeringar i ett utvecklat och mer välfungerande insamlingsystem. System som underlättar källsortering för hushållen. Källsortering behöver bli mer tillgänglig och lättare att sköta. När det gäller plastförpackningar som av misstag hamnar i hushållsavfallet behöver fler efter sorteringsanläggningar byggas. Anläggningar där en hög andel felsorterade förpackningar sorteras ut innan förbränning. Det bidrar både till ökad återvinning och minskade klimatutsläpp från energiproduktionen.

Investeringar i sorteringsanläggningen

Den sorteringsanläggning som Svensk Plaståtervinning driver i Motala är idag Europas största och mest effektiva. Men för att nå målen i Plastsprånget behöver sorterings- och återvinningskapaciteten utökas. Nu pågår en stor uppgradering av anläggningen. När den är färdig har Svensk Plaståtervinning världens största och mest moderna anläggning för plaståtervinning – Site Zero. Den första etappen är klar 2023. När den nya anläggningen är helt färdigställd kan alla producentkunders plastförpackningar återvinnas fullt ut.

Hur gick till när ni tog fram Plastsprånget?

Med tanke på Sveriges nationella mål för plaståtervinning var det ganska naturligt att koppla det till vår verksamhet. Dessutom var 2020, då vi startade vårt arbete, det första året som man på EU-nivå enligt vår mening började mäta plaståtervinning på rätt sätt. Plastsprånget blev svaret för oss för att möta EU:s mål. Dessutom, eftersom vi är svenskar, höjer vi ambitionen genom att sätta 55 procent som mål redan till 2025. Samtidigt behövde vi hitta en rimlig och realistisk väg dit, något som vi har arbetat igenom med branschen. Vi kan nu ta våra kunder till 55 procent.

Varför är Plastsprånget viktigt?

Plastsprånget handlar om att öka återvinningen, men framförallt möjliggör det för våra kunder att nå sina klimatmål. Vi skapar en win-win situation då kunderna även kan jobba mer kostnadseffektivt.

Ni driver Plastsprånget tillsammans med sju olika aktörer hur fungerar det?

Det var naturligt att se sig om efter vilka aktörer som är viktiga för att klara målet. De vi har med oss som Avfall Sverige och DLF med flera är ganska självklara men det är även SKR med tanke på all offentlig upphandling.

Vi har inledningsvis gjort mycket eget arbete. Nu har vi nått en fas där vi kan konkretisera arbetet mer och det innebär att vi kommer att involvera de andra aktörerna tätare framåt. Till exempel kring offentlig upphandling och att inspirera Avfall Sveriges medlemmar att bygga fler eftersorteringsanläggningar.

Vad är den största utmaningen i de tre benen – design för återvinning, ökad insamling och investeringar?

Generellt är tid en stor utmaning. Vårt mål är egentligen fruktansvärt offensivt på kort tid. Om vi jämför med omställningen från att lägga allt på deponi till att gå till förbränning så var det en process över 40 år och nu tänker vi göra ett ännu större språng på bara 4 år. Det är ambitiöst men vi är övertygade om att det går. Svensk Plaståtervinning är ett av få företag i Europa som kan klara det, inte minst tack vare goda grundförutsättningar i Sverige.

När det gäller plaståtervinning är den stora utmaningen den beteendeförändring som måste ske. Många plastförpackningar slängs fortfarande i hushållssoporna. Vi behöver öka förståelsen för värdet av att sortera plastförpackningar för att ändra det beteendet. Vi ser också att det behövs ökad målmedvetenhet och ökat engagemang för att höja kunskaperna kring design för återvinning.

Är det möjligt att nå det övergripande målet med Plastsprånget 2025?

Vi ser det som fullt möjligt att nå målet och vi följer planen. Vi har sett en väsentlig ökning av återvinningsgraden av plastförpackningar bara sedan förra året. Invigningen av Site Zero på anläggningen i Motala 2021 var ett avgörande steg. Nu har vi tekniken och kapaciteten för att lyckas.

Intervju – Mattias Philipsson

VD Svensk Plaståtervinning

Vi behöver öka förståelsen för värdet av att sortera plastförpackningar för att ändra det beteendet.

